

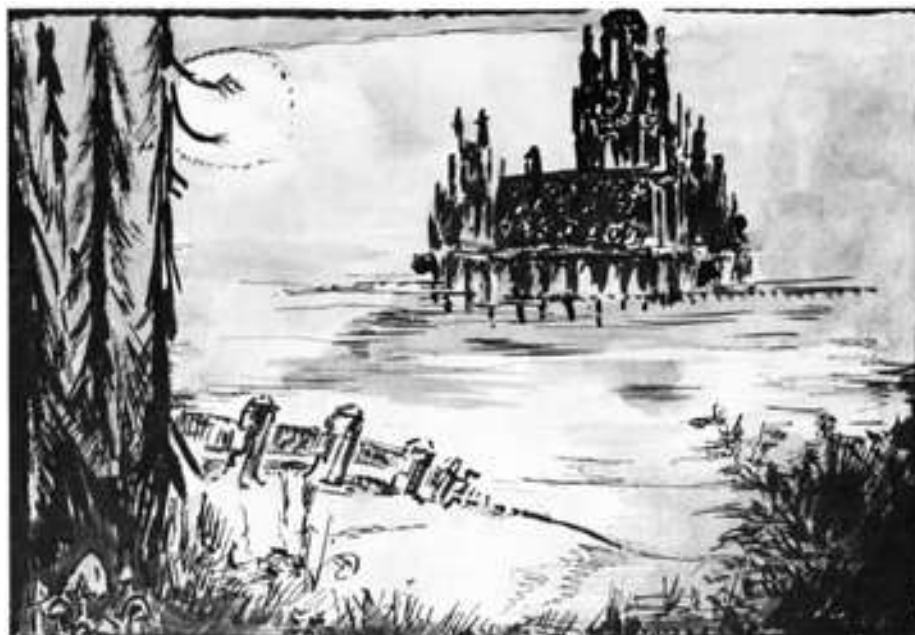
haye en de wobbbezucht

een vermakelyke en leerzame geschiedenis
voor oude en jonge vorsers

COLOFON

dit intrigerende werkje werd samengesteld door kees schoot (tekeningen) en rob gossink (tekst) in de hoop een gretig lezertje te vinden in de persoon van dr. p.w. haayman, van wie het philips' natuurkundig laboratorium op 3 mei 1974 afscheid nam.

het werd gedrukt in een oplage van 50 exemplaren, waarvan 4 genummerd, op de persen van drukkerij Gema te Eindhoven.

Op een eiland, omspoeld door de zee, lag een burcht; omdat dit bouwwerk was opgericht temidden van slikken en schorren, werd het Middelburcht genoemd. Het was er klam en vochtig, zelfs in de zomer. Akelige dampen trokken omhoog. De grond was soppig, de wind joeg fluitend tussen de torentransen door. In de burcht leefde een jongeman, die de naam Haye droeg. Des morgens mocht hij er graag op uit trekken. Men trof hem dan aan tussen planten en gewas en zag hem een aandachtige blik slaan op al wat leefde en groeide. Hij hield van de natuur en des te meer deed het hem verdriet

dat de planten rond de Middelburcht zo moeizaam strijd moesten leveren met de elementen: water, wind en wobbezucht. Wobbezucht was een aandoening die de planten op dit eiland al geruime tijd kwelde. De oorzaak was onbekend. De ziekte uitte zich in een trieste blauwgrijze kleur van bladeren en stengels en in vreemde blaasvormige uitstulpsels. De planten rond de Middelburcht boden daardoor geen vrolijke aanblik. Wegebree, distelkruid en rommelblad, zij alle stonden er even kwijnend bij. Zij gaven de wandelaar stof tot sombere gedachten.

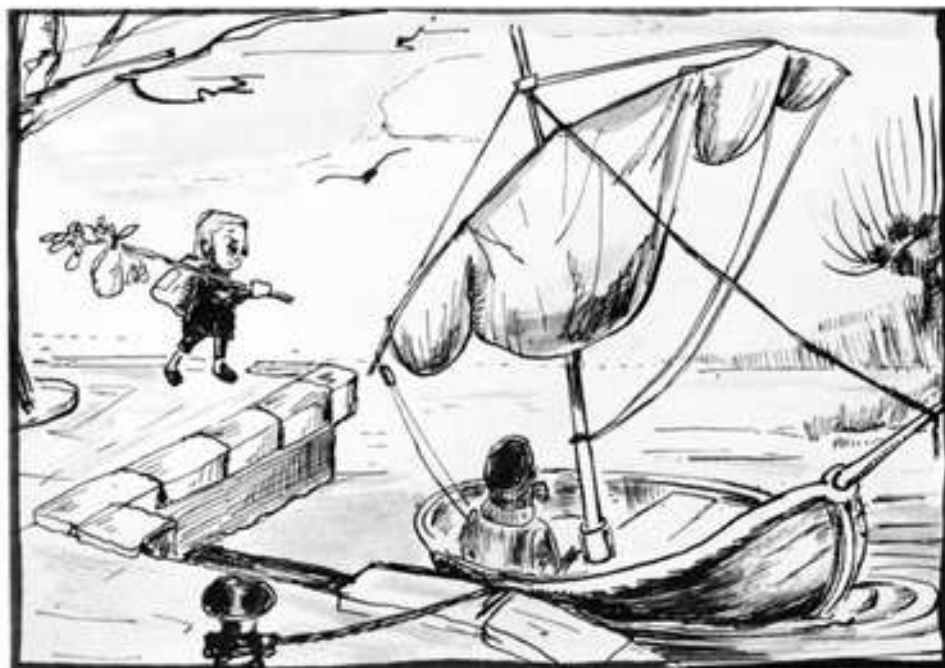
"Het lot van de planten rond de Middelburcht is zuur", sprak Haye tot zichzelf. "Geen wonder dat de volksmond dit eiland Walgen en Beven noemt. Men zegt dat de planten op het vasteland fris en groen zijn en geen last van wobbezucht hebben. Da's kras. Da's heel kras."

Peinzend liep hij verder. "Ik lig in mijn bed wel eens te denken: hier wobbezucht en aan de overkant van het water niet? Daar moet toch eigenlijk een goede reden voor zijn."

Inmiddels had hij een plek bereikt waar de vaste grond overging in slikken en zompen. Verder gaan kon gevaarlijk zijn. Menige

voetganger was reeds verzonken in de weke bodem en aldus op nare wijze aan zijn eind gekomen. Haye vond dat een akelig lot, zodat hij de pas inhield. Hij tuurde naar het oosten. Uit zee stegen nevelflarden op, die af en toe een vage kustlijn bloot gaven. Daar bevond zich het vasteland, waar de planten groen waren en waar een andere burcht lag, die om voor de hand liggende redenen Oostburcht werd genoemd.

"Misschien woont daar iemand die me kan helpen", hernam de jonge wandelaar. "Ik ga maar eens terug naar mijn kotje om mijn spullen te pakken!"

Reeds de volgende dag ging Haye op weg. Hij had wat proviand, lijfgood en enkele aan wobbezucht lijdende planten ingepakt en droeg ze nu in een bundeltje op zijn rug. Men zag nog juist enige betreurenswaardige bladeren tevoorschijn komen.

Na een korte wandeling bereikte hij het vrijwel dicht geslibde haventje van de Middelburcht. Bij het enige vaartuig ontwaarde hij de gestalte van Enge Veerman. De oude schipper staarde broedend voor zich uit.

"Dag Enge", zei de jongeman. "Is je schip al opgetuigd ? Ik zou graag naar de overkant varen."

De grijsaard keek hiervan op, maar zakte dadelijk weer terug in zijn gebogen houding. "Schuim op de koppen", sprak hij klaaglijk, "het zwerk wordt zwart. Zwaar weer op komst, jongmaatje. We blijven binnengaats vandaag."

Haye keek verbaasd naar de zee, maar zag slechts dezelfde

nevelslierten die het eiland altijd omringden. Het drabbige water was kalm en de enkele golven die zich vertoonden werden onmiddellijk gesmoord in de blubber.

"Maar meneertje toch. Ben jij nou een schipper ? Of ben je some bang dat je oude schuit het begeeft ?"

En met die woorden sprong Haye aan boord. De planken van het dek bogen kreunend door onder zijn voeten.

"Wees toch voorzichtig, jonge snuiter", riep Enge verschrikt. "Mijn schip is geen turntoestel !"

Zuchtend klom hij aan boord. Haye hielp de oude schipper met het hijsen van de zeilen. Ze waren zwaar van het vocht en het lange stilliggen. "Dat gaat nooit goed, dat voel ik", sprak Enge mistroos-tig. Maar zijn passagier liet zich zijn humeur niet bederven.

Ze voeren het zeegat uit en zetten koers naar de Oostburcht. De zeerot hulde zich onderweg in een hardnekkig stilzwijgen. Wantrouwig hield hij de piepende tuigage en de krakende mast in het oog. Af en toe keek hij spijtig achterom naar het eiland Walgen en Beven, dat zelfs op deze afstand nog een ongunstige aanblik bood. De reis verliep voorspoediger dan door de kapitein verwacht. Het tuigwerk en de spanten hielden het en brachten Haye veilig aan land. Hij keek zijn ogen uit. Zijn voeten verzonken in mals gras. Zover zijn oog reikte, zag hij groen gebladerte dat geen spoor van wobbezucht vertoonde. "Da's kras", mompelde hij. Blij keerde hij zich om naar Enge Veerman, die echter zijn schip alweer had afgeduwd en haast scheen te maken weer te verdwijnen in de nevels.

"Enge, kom terug. Waarom ga je niet met me mee?" De zeerot zette de handen als een scheepstoeter aan zijn mond, maar riep desondanks met weggestorven stem: "Ik kan je niet helpen. Vraag naar vrouwtje Iezen Dieke."

Haye haalde zijn schouders op en wierp het bundeltje op zijn rug. Hij begon welgemoed in de richting van de Oostburcht te lopen, die reeds achter het lover was waar te nemen. Onderweg hield hij menigmaal de pas in om bloemen en planten te bekijken die hij maar half kende, omdat ze zo heel anders waren dan hij gewend was: het tweezaadlobbige venkelblad, de stampertjes van de mierikswortel, wat zag het er allemaal fleurig uit! Meewarig keek hij naar de onfrisse stengels die uit zijn reisbagage staken.

"Wat geb je daar voor akelige plantjes, ventje ?"
Ze wees op de door wobbezucht bezochte exemplaren.~

"Die kan ik niet hebruiken. Ik hebruik alleen maar
get beste dat moeder natuur ons biedt."

"Ja maar, ja maar, ja maar", protesteerde Haye. En
daarna legde hij in de bondige stijl die hem eigen
was uit waar hij vandaan kwam en wat het doel was
van zijn komst.

Vrouwtje Iezen bekeek de plantjes nu met geheel andere
ogen. "Wobbezucht ? Een gardnekkige kwaal. Jij bent
dus op zoek naar de Verhroener, als ik get hoed
behrijp."

"Precies !" sprak Haye.

Het vrouwtje dacht een ogenblik na.

"Je gebt nog een lange weg af te leggen, ventje. Get
is eenvoudiger om de wobbezucht te krijgen dan om gem
kwijt te raken. Ik kan je maar weinig gelpen. Je
laten hroeien en sterk maken. Vitaminen en mineralen
en meervoudig onverzadigde vetzuren. En je alles
over planten vertellen."

Een handwerksman wees hem de weg naar vrouwtje Iezen Dieke,
die een eenvoudig optrekje binnen de muren van het slot
bewoonde. Het mensje liep bedrijvig heen en weer tussen
enkele dampende potten. Voortdurend voegde ze nieuwe
ingrediënten toe.

"Bent u soep aan het koken ?" vroeg Haye belangstellend.

"Werkt u soms in het hotelbedrijf ?"

"Muisstil !" zei het vrouwtje. "Heen woord wil ik goren.

Ha zitten en verroer je niet."

Haye deed wat hem werd opgedragen. Hij zette zich op een
krukje en volgde nieuwsgierig haar bewegingen. Ze strooide
wat poeder in de vlœeistoffen, die daardoor nog sterker
gingen bruisen en perste enkele knollen uit, waarvan het
sap de brouwsels nog verder verrijkte. Tenslotte nam ze
een slok uit iedere pot en sprak tevreden: "Dat smaakt geel
hoed. Dat gapt lekker weg. Uit get land waar get leven
hoed is. Heneeskrachtige kruiden. Hoed voor gart en bloed-
vaten."

Ze doofde het vuur dat de potten had verwarmd en wendde
zich tot Haye.

De volgende maanden kon men Haye dan ook vaak aantreffen in de velden en dreven rond de Oostburcht. Soms was hij in gezelschap van het vrouwtje, dat hem als een moeder verzorgde, meestal was hij alleen. Hij droeg een eenvoudig determineertrommeltje op de buik, waarin hij groeizame kruiden verzamelde. Telkenmale verwonderde hij zich over de aanblik van de planten: vers en saprijk. Zijn eigen wobbezuchtlijders van Walgen en Beven stonden voor het venster van vrouwtje Iezens alkoof. Maar ondanks de zon en het krachtvoedsel dat zij ontvingen veranderde er niets aan hun betreurenswaardige uiterlijk. Wobbezucht was iets dat heel diep zat.

Haye's krachten, die wat geleden hadden door het gure klimaat van zijn geboortestreek, namen snel toe door het kruidige voedsel. Vruchten van de zee, zoals mossels en garnalen, vormden vaak zijn eenvoudig, doch smakelijk maal. Vrouwtje Iezen vroeg hem soms om te helpen bij het homogeniseren van haar éénpansmaaltijden. Op die

manier deed hij reeds op jeugdige leeftijd kennis van en liefde voor de gastronomie op. Het zal dan ook niet verbazen dat hij later geregeld naar de Oostburcht terug keerde om zich in een naburige "Weet u waar magister Bout woont?" vroeg Hayeman bij aankomst in het stadje.

"Gunst nee hoor", was het antwoord. "Daar heb ik het veel te druk voor. Heen en weer, heen en weer. Enigjes hoor, dat wel. Een goede betrekking, maar erg druk." Hayeman moest dus op eigen kracht de verblijfplaats van heer Wiebrandt Bout ontdekken. Men had hem afgezet bij een steenklomp van aanzienlijke afmeting, die het middelpunt van het plaatsje vormde. Rondom dit gedenkteken trof hij een aantal kleumende figuren aan, die niet voorzien waren van degelijke winterkleding en slijtvast schoeisel.

leren kennen, Wiebrandt zal je leren gaar te begeersen. Gij zal je vertellen over verzadigde en onverzadigde ringen, trans- en cis-torren. Pak nog vandaag je biezen en rij maar mee in de arreslee door de sneeuw.

"Hebt u geen last van de kou ?" vroeg Hayeman aan één van de horizontale Mokerdammers.

"Welnee, broeder", luidde het antwoord. "De sien bevalt me hier, weet je wel."

"En de sneeuw dan ?" hield Hayeman aan.

"Met wied in je maind voel je geen kou. Je raakt zo stond als wat. Het beton wordt een matras, voel je."

De jonge reiziger knikte. Hij begreep niet alles, maar dat zou wel aan zijn gebrekkige talenkennis liggen.

"Weet u soms waar magister Bout woont ?"

De matte blik van de kleumende figuur verhelderde. "Wauw ! Als ik zo'n laboratorium had als de oude Bout, dan zou ik het omturnen in het grootste potfabriekje ter wereld, weet je wel. Maar Bout voelt daar niet voor. Wetenschap, bah ! Laat hij liever

goedkope wied maken, zodat die bereikbaar wordt voor alle lagen van de bevolking. Voel je wel ? Evvriebuddie stond."

"Dus hij woont niet ver van hier ?" hernam Hayeman.

"Dichtbij broeder. Steeds rechts aanhouden, weet je wel." Hij legde Hayeman in enkele welgekozen woorden uit hoe hij moest lopen. Toen pas zag hij de ongunstige plantjes, die uit de bagage van de jongeman staken.

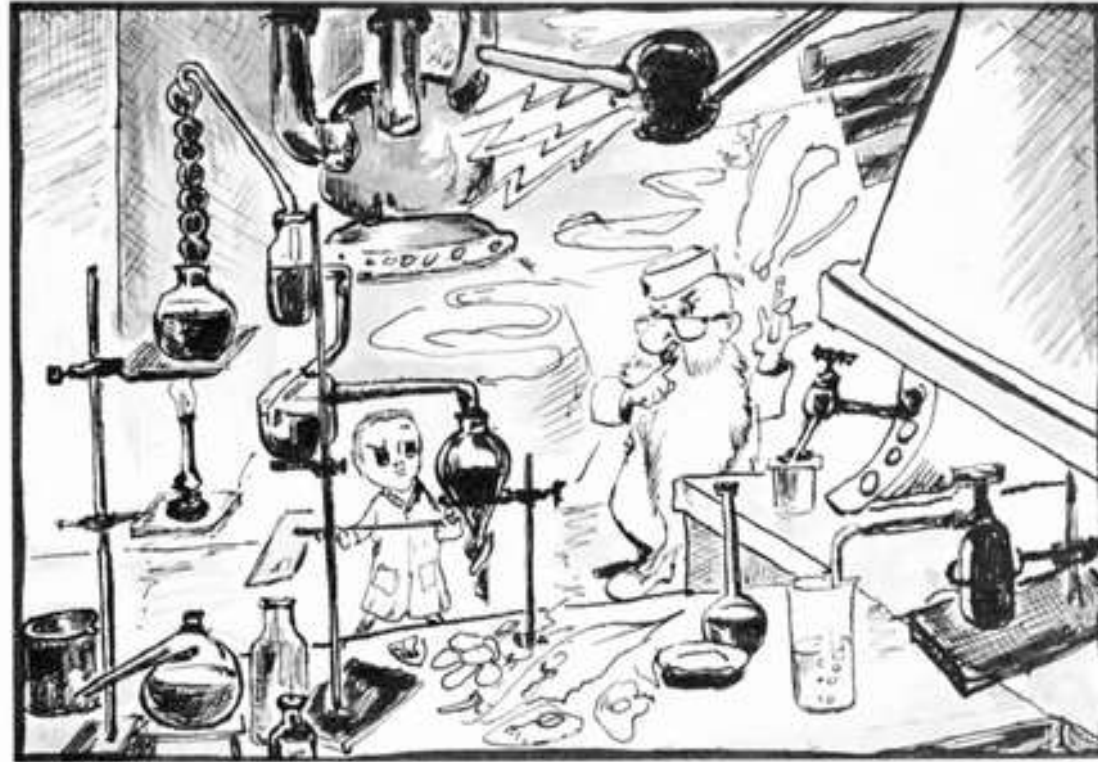
"Wied, wied !" riep hij met akelig stemgeluid. "Echte Marokkaanse !" De overige figuren verhieven zich nu tamelijk snel van hun ligplaatsen. Uit hun broedende oogopslag begreep Hayeman dat hij weg moest wezen. Snel rende hij enkele straten door, totdat hij het hoge platte gebouw bereikte waarin de grote magister moest wonen.

Dankzij de introductie van vrouwtje Iezen werd Hayeman terstond in het laboratorium van magister Bout tewerk gesteld.
 "Aha, je komt van collega Dieke", sprak de grijze toevenaar aangenaam verrast. "Hoe vaart zij ? Weet je overigens dat ik ook ben geboren op Walgen en Beven ? Dat schept een band. Het is mooi van je dat je de wobbbezucht wilt gaan bestrijden. Een moedige daad, voorwaar ! Maar onderschat je taak niet. Je staat nog maar aan het begin. Je kent het plantenrijk. Je moet doordringen tot het wezen van de materie,

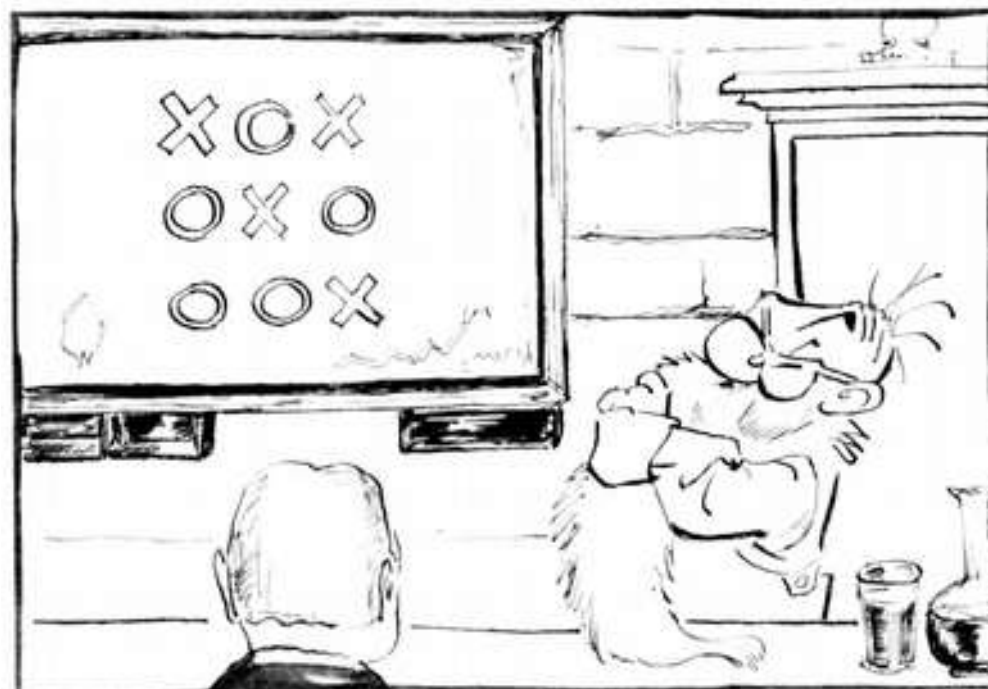
de dubbele binding in handen krijgen, hem laten resoneren ! Verzadig hem niet ! Substitueren is toegestaan. Derivaten maken, dat is belangrijk ! Parasieten, orthosieten en mesasieten ! De stereo-isomeer via radikaalreacties ! Mag ik je trouwens voorstellen aan collega Prlwytzkofski ? Hij vervult op het ogenblik een gasthoogleraarschap."
 "Der aangename bekendmaking", sprak de gast met een buiging. "Mag ik u hals- en beenbreuk wensen met uwe arbeid ?"

Gesterkt door deze bemoedigende woorden ging Hayeman aan het werk. Hierboven kan men waarnemen hoe hij er alras in slaagde een ingewikkelde, maar doorzichtige opstelling te bouwen, waarin hij de levenssappen van planten kon onderwerpen aan alle mogelijk kwellingen, zoals daar zijn het doorborrelen van gassen, het vacuümdestilleren, het ozoniseren en het op doortrapte wijze toebrengen van elektrische schokken.

Bij dit werk werd hij theoretisch ondersteund door de colleges van beide hoogleraren. Zij bezochten dagelijks de proefopstellingen van hun leerlingen en voorzagen die van gewenste en ongewenste verduidelijking.

In hun gesprekken met Hayeman wezen zij meermalen op de invloed van zuren op de vergroening van blad en stengel.

Een beknopte weergave van de werkhypothese van beide geleerden kan het meer ontwikkelde lezertje wellicht tot lering strekken.

"Kort gevat", sprak op een dag de heer Prlwytzkofski, "kunnen er twee groepen van zuren erkend worden: de zuivelzuren en de fruitzuren. Om met de zuivelzuren aan te vangen: deze kunnen nog nader onderdeeld worden in melkzuur, boterzuur, kaaszuur en eierzuur. Het zou ons te wijd voeren om nog meer onderdeling aan te brengen. Mij genoeft het om slechts de algemene structuurformuul op deze wandtafel weer te geven, daarmee u een idee bekomt van de moleculaire teezamenhang. De ruggegraat van deze eigendommelijke structuur - die hier natuurlijk slechts tweedimensionaal gerepresenteerd worden kan - is de diagonale ketting van X-groepen die de O-groepen eraan hindert tot een stabiele teezamenpralling te komen. Sterische hindering alzo."

"Wellicht mag ik u in de rede vallen, geachte collega", sprak nu magister Bout. "Het lijkt me voor de jonge vriend van meer belang iets te vernemen over de klasse der fruitzuren, die immers plantaardig van oorsprong zijn."

"Ik bid om ontschuldiging", hernam de gasthoogleraar. "Ik liet mij een weinig meevoeren door mijne begeestering. Verzeihing! De fruitzuren, jawel. Het is ja onmiddellijk duidelijk dat deze een wichtige invloed hebben op de tint van levendige gewassen. Denkt u maar aan citroenzuur, appelzuur, druivezuur, pruimezuur en kersezuur. Hebben niet alle deze vruchten een kentekenen de verving? Het zou mij niet wonderen als men de wobbekrankheid die uw planten kwelt toe schrijven moet aan ener versterking van de zuurmetabolismus."

"Inderdaad", zei magister Bout. "Het moet gemakkelijk zijn uw experimentele resultaten aan te passen aan deze voortreffelijke theorie."

Dag in dag uit zag men de jonge wetenschapper in de weer. Met zorg legde hij elke waarneming vast in een boek met gevlekte en gekrulde bladzijden. Elke vlek en elke krul deden kond van een mislukte proefneming. Toch gaf Hayeman zijn moeizame arbeid niet op. En op een dag hoorde men hem mompelen: "Verrek ! Ik geloof dat dit miereneuken toch nog resultaat heeft gehad ! Een tientrapsreactie gevold door een gefractioneerde verkwanseling heeft een grijsblauw produkt opgeleverd, al is de opbrengst gering." Meteen toonde hij het aan beide geleerden, die juist hun dagelijkse rondgang door het laboratorium maakten. "Praw !" riep de buitenlandse gast uit. "Wanneer u werkelijk de tot vergrauwing voerende substans hebt synthetiseerd, is dat ene

beglукwensing waard !"

"Men moet voorzichtig zijn met zijn konklusies", waarschuwde magister Bout. Hij opende het flaconnetje, waarin het ongunstig ogende poeder zat opgesloten, en hield het - zoals zijn gewoonte was - onder zijn neus. "De goede chemicus herkent een nieuwe verbinding direkt aan zijn onbekende geur" betoogde hij. Omdat het poeder op de bodem van het flesje slechts een zwakke geur verspreidde, moest de ervaren hoogleraar diep snuiven. Toen hij het weer neerzette op het laboratoriummeubel, was het leeg. "Mens !" riep nu professor Prlwytzkofski overspannen. "De substans zit in uwe tulp ! Ge hebt het poeder gans opgesnoept !"

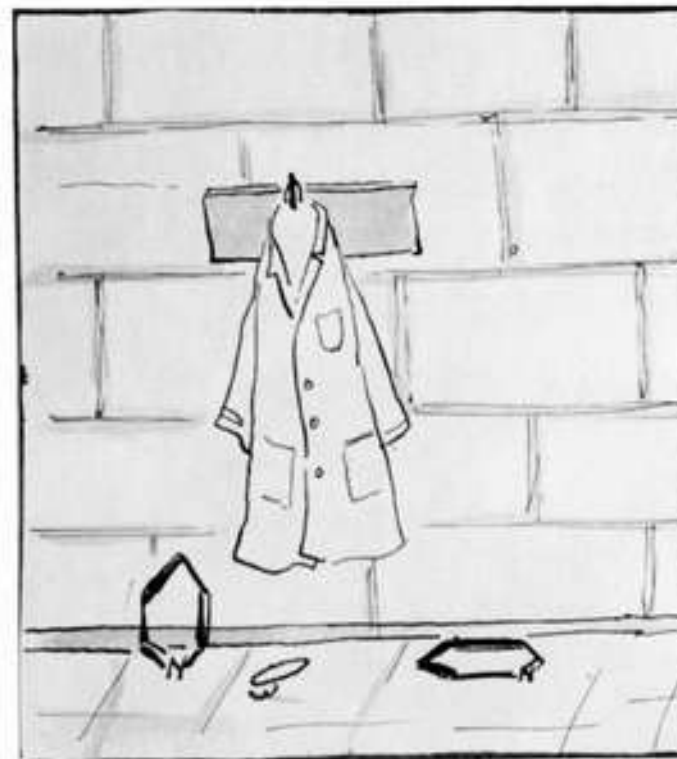
Verwonderd bezag de Mokerdamse hoogleraar het preparaat-flesje. Hij wilde iets zeggen, maar werd daarin gehinderd door een plotselinge niesbui.

"Wie schade !" riep de buitenlander gekweld. "Het tuig heeft zich nu verstrooid. Anders had men het ja nog terugwinnen proberen kunnen. Lijder !"

"Hoe bedoelt u ?" bracht magister Bout moeizaam uit.

"Men had de inhoud van uwe tulp ja dampfdestillieren kunnen! Dat had nog ene kleine kans op vervolg gegeven."

"Nu ja, nu ja", sprak professor Bout door zijn neus. "Zand erover. Laten we dit als één van de tegenslagen beschouwen die de chemicus

op zijn weg ontmoet en die hem vormen tot wat hij worden moet."

"Mijn liever hemeldonderweder", hoorde men de gastarbeider mompelen, "hoe kan men met deze trottelt ooit wetenschappelijk arbeiden ?"

"Jonge vriend", ging professor Bout gehinderd verder, "laat je het gebeurde tot lering zijn. Ik heb overigens het gevoel dat je op dit laboratorium niet tot een juiste afronding van je taak zult komen. Je hebt heel wat opgestoken, want je leert snel. Maar de wobbezucht genezen kun je hier niet. Er is maar één instantie waar je terecht kunt: het klooster van St. Filippus. Begeef je in zuidelijke richting, het weer is goed. Vraag naar de abt: Everhard Hollewei."

Zo nam Hayeman een onverwacht afscheid van Mokerdam. Hij nam zelfs de tijd niet om zijn reageerbuisjes schoon te spoelen. Snel trok hij zijn vlekkerige jas uit, die een bedwelmende geur verspreidde en vol gaten zat. Welgemoed begon hij aan zijn voettocht, temeer daar hij niet alleen was: hij werd vergezeld door het aangename meisje Korneeltje, dat professor Prlwytzkofski administratief terzijde had gestaan. Korneeltje had besloten voortaan samen met Hayeman op te trekken tegen de wobbezucht. "Zouden die monniken nu werkelijk zo slim wezen?" vroeg ze.

Hayeman vervoege zich bij de poortwachter, die in een stemmige zwarte pij gekleed ging. De monnik maakte zich moeizaam los van de beeldbuis waaraan hij zat gekluisterd en vroeg op indringende toon: "Hoe is uw naam?" "Hayeman!" "Bent u van hier?" "Hoezo van hier?" "Aha, ik zie het al: bezoeker", sprak de poortwachter nu. "Precies!" zei Hayeman. "We zouden graag heer Hollewei spreken." De monnik schudde langzaam het hoofd, terwijl hij op Korneeltje wees. "Familieleden worden niet toegelaten, behalve bij jubilea. Daar hebben we speciale verblijven voor. Wel mag u haar één keer

"J
el
"J
Zi
st
we
mt
Ee
ha
ge
"J
da

ook de
jn."
het
al
agrariër
grond
orizon.
n
.

in de maand het loonzakje aanreiken. Door het hek, wel te verstaan." Nu pas viel hem het grauwe gebladerde op, dat de jongeman al enige tijd met zich mee droeg. "Hebt u daar een invoerbewijs voor?" "Moet dat dan?" "Invullen!" sprak de poortwachter kortaf. Hij spreidde drie formulieren uit, die alledrie uitblonken door hun gedetailleerdheid en hun fraaie pasteltinten. Hayeman vulde ze gehoorzaam in. De monnik sprak daarop: "Een altijd bij u dragen, één blijft hier, en de derde wordt zorgvuldig verscheurd." Hij voegde de daad bij het woord. De snippers dreven voor de jonge wandelaar uit de poort binnen.

Het klooster bestond uit enkele hoge gebouwen. Rijen verlichte venstertjes verspreidden een stemmig licht. Dat moesten de kluizen zijn, waarin de monniken zich te buiten gingen aan meditatie en gebed. Er heerste een diepe stilte. De kluis van abt Hollewei bereikte men via een lange wenteltrap. Men had er een fraai uitzicht op een vijver, die omzoomd werd door gunstig ogende bossages.

"Des zomers zie je de monniken daar wel vissen", legde de vrome geleerde uit. "De vis wordt in de refter gebakken. Ja, ze zijn hier dol op eten. Dat is ook logisch: op een lege maag is het slecht uitvinden."

Ze zetten zich in de imitatieleren fauteuils. De kluis was slechts klein, en eenvoudig ingericht. Stapels blauwe rapporten werden gebruikt voor het stutten van wankel meubelstukken.

"Een beker chocola?" vroeg de abt.

"Helemaal mee eens!" zei Hayeman.

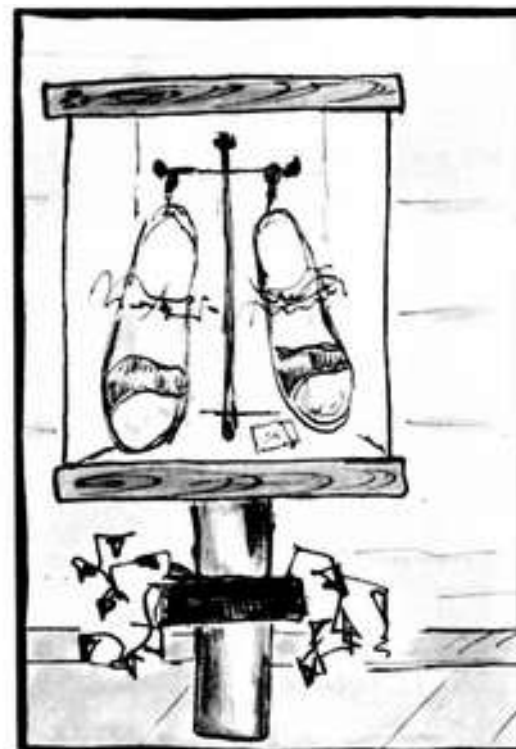
"Dan zal ik een bezoekersmuntje pakken."

Abt Hollewei scharrelde in een rinkelende buidel, die onder zijn pij hing. Hij toverde een uiterst klein muntstukje tevoorschijn, dat hij aan een inmiddels toegeschoten minderbroeder overhandigde. Even later stonden de dampende bekers voor hen.

"De wobbezucht", sprak de abt, de keel schrapend.

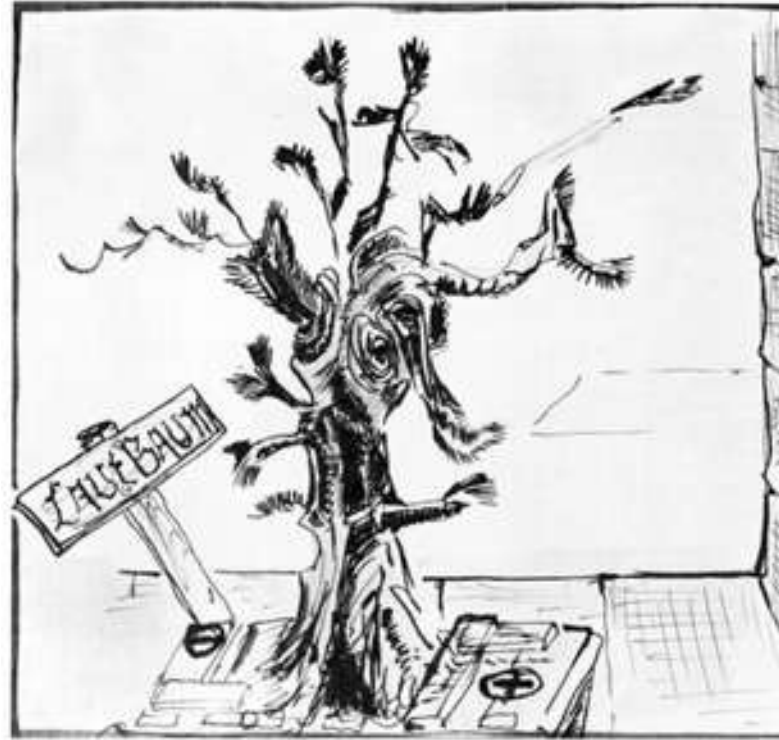
"Typisch een onderwerp voor de groep Magnetische Bobbles, lijkt me. Het moet natuurlijk nog onderzocht maar voor mij zijn die uitstulpsels magnetische bobbels. Ze hebben trouwens een duidelijke ferrietkleur."

"Da's kras zeg!" sprak Hayeman.

"Als ik eerlijk mag zijn", hernam Everhard Hollewei, "dan moet ik zeggen dat het probleem door mijn lekebroeder Wiebrandt wat al te sjemisch is aangepakt. Ik wil het brevet dat je van hem hebt gekregen niet onderschatten, maar ik geloof dat je ook de viezische kant in ogenschouw moet nemen."
 "Verrek !" sprak Hayeman. "Zo heb ik het nog nooit bekeken. Wat is eigenlijk viezisch ?"
 De abt maakte een vaag gebaar. "Wij hebben hier sjemische en vie-

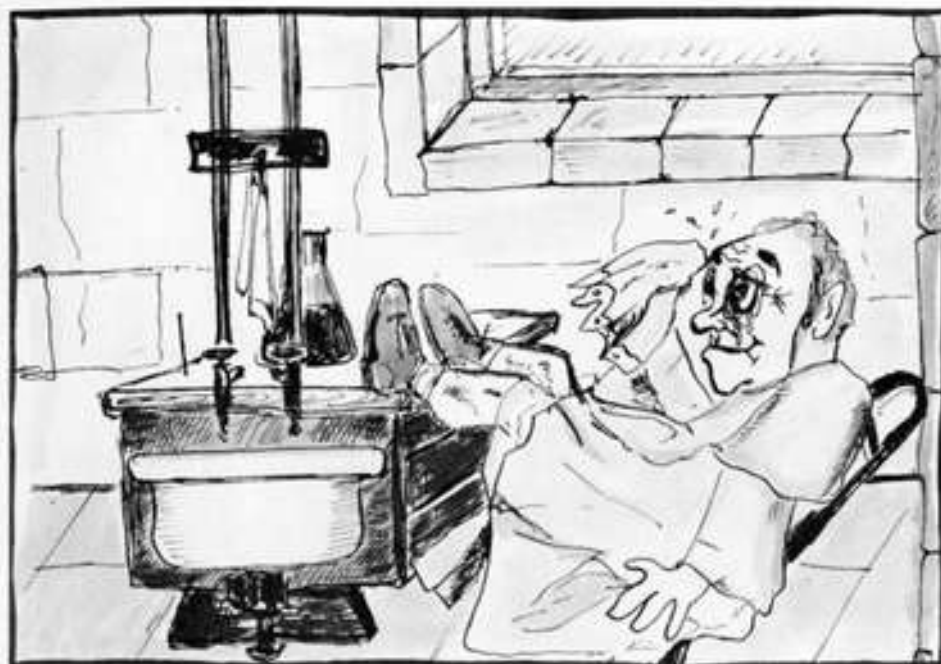
zische broeders. Sjemische broeders hebben een gevlekte pij. Daarentegen draagt een viezische monnik sandalen. En dan zijn er de attributen. De spatel en het pH-papiertje bij de sjemische broeder. De rekenliniaal bij de viezische. Die gebruikt hij om op zijn rug te krabben en om uit te rekenen hoeveel zijn verhogingsstapjes bedragen. Dit laatste is een theologisch begrip, waarvan sommigen het bestaan betwijfelen."

Hayeman kon het allemaal niet zo snel vatten. Hij moest nog erg veel leren. Bemoedigend was in elk geval wel, dat abt Hollewéi over een ruim denkraam leek te beschikken.

"En dan is er nog de belangrijke klasse van de paters Soldeer", vervolgde de geestelijke. "Die wonen in sobere kluizen bij het licht van een groene kaars, die nogal flakkert. Maar dat merk je vanzelf. Voor vandaag is het wel genoeg. Trouwens, voor ik het vergeet: de wobbezucht is natuurlijk niet genoeg. We zijn hier niet alléén voor het uitleven van onze hobby's. Ik heb iets moois voor

je: het bedwingen van de wilde groei van de lautbaum. Een aardig klusje, dat goed aansluit bij je botanische belangstelling. De lautbaum is een uitheems gewas. Ik heb toevallig een exemplaar in de vensterbank staat." Hij wees op een wat zwaar uitgevallen plantje, dat zo op het oog tot de klasse der naalddragers behoorde. "Als hij onder spanning staat, sakkert hij maar door", verklaarde de abt bedrukt.

De eerste monnik met wie Hayeman kennis maakte, heette Pienterling.

"Wat ben je aan het doen?" vroeg de jonge wijdeling.

"Barre ellende", antwoordde de broeder. Hij lag achterover in zijn stoel, met zijn voeten op een laboratoriumtafel. Zijn krachtige kuit staken onder zijn pij uit. Maar ondanks deze ontspannen houding, verkeerde hij in een beklagenswaardige stemming.

"Ik heb vandaag nog niets uitgevonden", sprak hij gekweld.

"Aha! Je was aan het uitvinden!"

Hayeman zette zich naast de ingezakte figuur neer en begon uit te leggen wat het doel was van zijn komst. Toen hij de van Walgen en Beven afkomstige flora tevoorschijn haalde, veerde Pienterling dadelijk op.

"Een interessant monster!"

"Precies!" riep Hayeman uit. "Een monster mag je het wel noemen!"

De broeder had zich intussen naar een belendend toestel gespoed.

Hij hechtte twee krokodillebekjes aan één van de bladeren en draaide een knop om. De wijzer op het toestel sprong naar het midden van de schaal.

"Krek wat ik dacht!" sprak Pienterling verheugd. Hij greep een geel velletje en begon ijverig te schrijven. Nieuwsgierig keek Hayeman over zijn schouder.

"Plantaardig weefsel, daardoor gekenmerkt dat het halfgeleiding vertoont", las hij.

"Wat is halfgeleiding?" vroeg hij verbaasd.

De broeder wees naar een boekenrekje. Eén van de prachtbanden droeg de titel "Beknopfte Halbleitertheorie" en reeds op de eerste bladzijde heette het: "Es gibt Leiter, sowie Kupfer, Halbleiter, sowie nasses Holz, und Isolatoren, sowie Quarz." Door zijn omgang met professor Prlwytzkofski had Hayeman weinig moeite met de taal.

Toen Pienterling alle bijzonderheden van de proefneming had vastgelegd, streek hij tevreden over zijn spijsvertering. "Laten we maar eens naar de refter gaan", stelde hij voor. De zaal waar de monniken hun voedsel nuttigden, was reeds gevuld met vroom gemurmel. Hayeman sloot zich aan in derij en volgde het voorbeeld van de andere broeders: hij nam een ruwhouten plank en zette er een eenvoudige mok en nap op. Terwijl hij vooruit schuifelde, werd hij voorzien van een verrassende hoeveelheid vette spijzen. Men bedolf hem onder de soep met oogjes, pasteitjes, kroketten en slaatjes. Zeker hadden de monniken een

gezonde eetlust, maar hun gastronomisch talent was gering.

De tafels waren al flink gevuld, maar Pienterling liet zich daardoor niet van de wijs brengen.

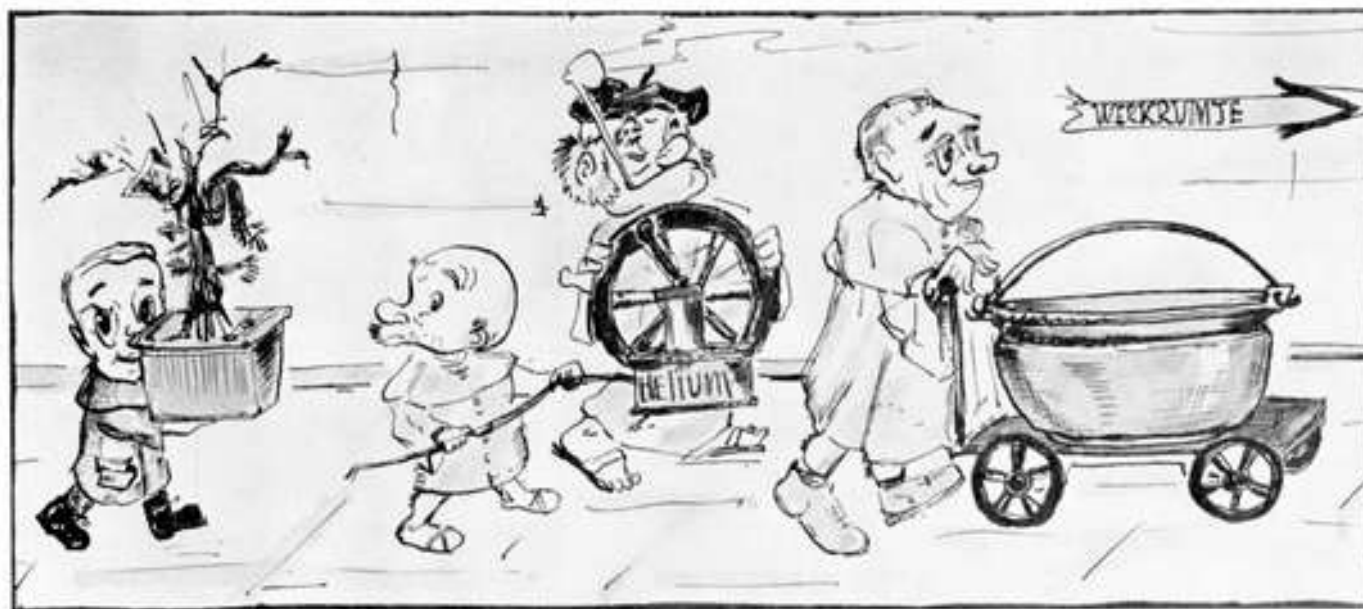
"Een twee die vier vijf zes", stelde hij vast. "Hier kunnen we nog wel bij."

De broeders die al om de tafel zaten, begonnen hierop zenuwachtig heen en weer te schuiven, onder het uitroepen van "Ik zit al om de poot", maar tenslotte ontstonden er toch twee uitsparingen, zodat de beide nieuwkomers konden gaan zitten.

Voor enige ogenblikken waren de disgenoten stil, in diepzinnig gepeins verzonken. Maar tenslotte nam toch één van hen het woord.
 "Ik kijk nooit naar de buis..."
 De anderen staakten hierop hun malende bewegingen en spitsen de oren.
 "...maar toevallig zag ik gisteren..."
 De toehoorders lieten hem niet eindigen. "Jaja, dat hebben we toevallig ook gezien. Wij kijken anders ook nooit."
 "De uitzwamming van gisteravond kon mij niet bekoren," vervolgde de spreker.
 "Neenee, het was een zwakke uitzwamming", gaven de anderen toe. "Men had meer nadruk moeten leggen op de verlangens van de hogere vermogensaanwasdelers. Die hebben tenslotte zwaardere lasten."

"En vergeet de hypotheekschuivers niet !" merkte een tweede op.
 "Zeg dat wel !" riep een derde uit. "Maar ja, wat kun je nu verwachten van die linker langdradigen."
 "Kom kom", bracht een volgende daartegenin. "Je moet het ook bekijken vanuit het standpunt van de minder laaghartigen."
 Het gesprek zette zich enige tijd op gespannen voet voort, totdat één van de aanwezigen riep: "Wie wil er nog wat slobber ?"
 De ogen van de broeders kregen terstond een dorstige uitdrukking. Ze tastten met hun hand in de plooi van hun pij en brachten een pasmunt tevoorschijn. De bereidwillige monnik spoedde zich heen om de slobber te halen.
 "Kom, ik ga maar weer eens wat uitvinden", sprak Pienterling en stond op. Hayeman volgde het voorbeeld van zijn nijvere collega.

In de volgende dagen hielp Pienterling zijn jonge vriend bij het bouwen van een opstelling, die niet naliet indruk te maken op de beschouwer. Hayeman had maar besloten om te beginnen met de lautbaum, om de vingers wat los te maken. Midden in de proefruimte werd een groot vat neergezet. Gedachtig de adviezen van abt Hollewei, nodigde Hayeman enige viezische monniken uit om hun bijdrage te leveren. Op deze wijze werd het vat voorzien van heliumkoeling. Een pater Soldeer zorgde voor spanning en weerstand. Want als een lautbaum onder spanning staat, sakkert hij maar door, en daar moet weerstand tegen geboden worden.

Tenslotte bevestigde men aan de zoldering van het vertrek een hefinrichting, zodat men de corpulente plantjes zonder veel moeite

omhoog kon trekken of kon laten vieren.

"Een dure proef", meende Hayeman.

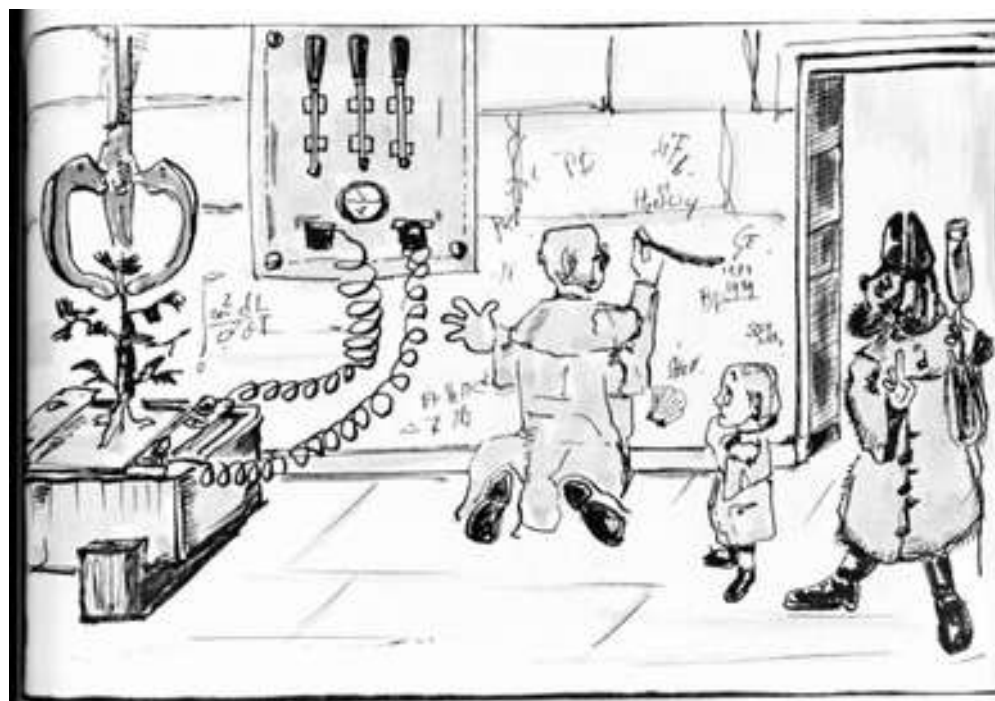
"Goed dat je het zegt", riep Pienterling uit. Hij rende weg en keerde een ogenblik later terug in het gezelschap van een kleine monnik met een administratief gezicht.

"Dorknoper", stelde deze zich voor.

Hij liep enkele rondjes om de fraaie opstelling, waarbij hij notities maakte op een bloknotje. Tenslotte trok hij een kaartje tevoorschijn en bevestigde dat aan het vat. Tevreden wandelde hij weg.

Nieuwsgierig bekeek Hayeman het kaartje.

"Dure proef", las hij.

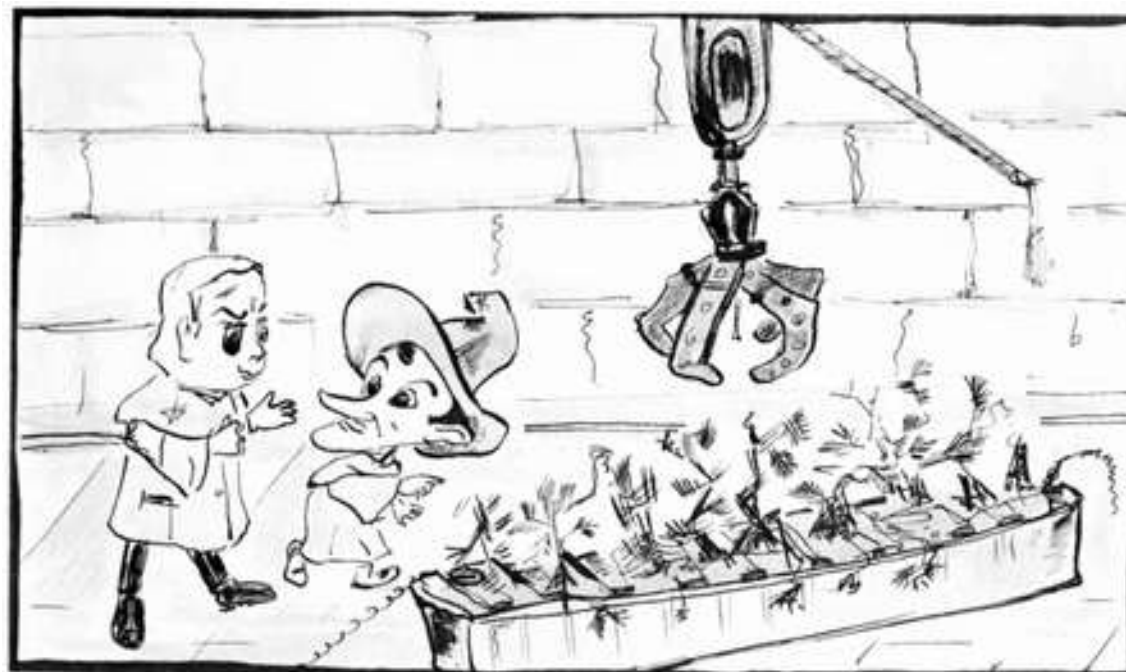
die naaldjes, iedere dag."

"Jaja, jongetje, dat zeg je nu wel," bracht de aangesprokene hier tegenin, maar dat lijkt me knap vervelend. Als ik alleen al aan het inzeppen denk."

"Helemaal niet nodig. Ik heb er toevallig een handig apparaatje voor. Uit de wijde mouw van zijn pij haalde hij een eigenaardig zoemend toestelletje, dat inderdaad zijn best deed om de takjes van de lautbaum te snoeien, maar zich al gauw verslikte in het taaie materiaal. Nikolaas verborg het dolgedraaide apparaatje weer snel in zijn kleding.

"Het is nog niet helemaal volmaakt", sprak hij beschroomd. "Maar met grassprietten lukt het al aardig."

Het werk kon nu beginnen. De plantjes werden opgehesen en neergelaten, gedompeld en besprenkeld, gekoeld en onder spanning gezet. Ondertussen ijsbeerden de beide vorsers door het vertrek, vulden de muren met formules en de prullebak met papier. Maar de plantjes bleven groeien. Goede raad was duur. En omdat goede raad duur was, werd er een extra budget aangevraagd. Helaas beschikte de kloosterleiding negatief. Daarom was het een gelukkige omstandigheid, dat er zoveel gratis advies binnenkwam. Menigmaal kwam één van de vele deskundigen die het klooster van St. Filippus rijk was zijn heldere kijk op het probleem geven. Niet altijd leidde dit tot grote successen. Zo was er de monnik Nikolaas, zo genoemd naar de enige heilige aan wie de kloosterbevolking nog geloofde. Deze geleerde sprak tegen Hayeman: "Die plantjes groeien te hard? Heel eenvoudig. Afscheren

Op een dag verscheen de monnik Pastinakel. Het sombere ventje stak zijn neus in de lucht.

"Dat zijn winterharde varzels", sprak hij, op de lautbaumpjes wijzend. "Die knorren maar door. Zoland de grom in de grond zit tenminste."

"Da's kras", sprak Hayeman, die wat moeite had met het vakjargon.

"Maar hoe krijg ik de grom uit de grond?"

"Knof in de pot", verklaarde de deskundige kortaf.

"Knof in de pot? Ja maar, ja maar.."

Pastinakel schudde ongeduldig het hoofd. "Wat doe je als de grond te krokig is om te woekeren? Als de groei verpiert? Bemesten!"

"Helemaal mee eens", gaf Hayeman toe.

"En als je het omgekeerde hebt? Als de spruiten tieren?"

Als de

wilde woeker woedt?"

"Nou?"

"Ontmesten toch zeker!"

"Verrek!" riep de ander verbaasd. "Dat is zo'n goed idee dat ik het zelf had kunnen hebben. Maar hoe gaat dat ontmesten in zijn werk?"

"Knof in de pot!" sprak het ventje triomfantelijk. En met die woorden spoedde hij zich weg.

"Een vreemd kereltje", zie Hayeman, hem nakijkend.

"Wat hij bedoelt, begrijp ik niet precies."

Pienterling kwam hem te hulp. "Broeder Pastinakel drukt zich altijd wat kernachtig uit. Volgens mij bedoelt hij knoflook."

Aldus vervoegde Hayeman zich bij het centrale magazijn van voedings- en genotmiddelen, dat met het oog op de gezonde eetlust van de monniken grondig werd bewaakt.
"Wa maggut zijn ?" vroeg de kalende sleutelbewaarder.
"Twee knoflook."
"Hebben we niet, maar ik zal toch even kijken."
De bediende slofte weg en keerde een ogenblik later terug met één bestoft knolletje.
"Er waren er nog net twee", sprak hij vergenoegd. "Wel graag een bonnetje."
"En waarom krijg ik er dan maar één ?"
"Omdat er altijd één in het magazijn moet blijven."
Tegen zoveel logica was de jonge onderzoeker niet opgewassen.

En zo geschiedde het dat het knolletje werd toegevoegd aan de bruisende pap die het grote vat reeds vulde en die tot dan toe de wilde groei van de lautbaum niet had kunnen stoppen. Er verspreidde zich een penetrante geur tot in alle hoeken van het vertrek. Maar het wetenschappelijke tweetal liet zich hierdoor niet afleiden. Het lette slechts op de naaldjes van de lautbaum, die het intieme contact met de knoflooksoep verre van aangenaam schenen te vinden. Ze sidderden lichtjes en begonnen toen snel te slinken.
"Om je rot te lachen !" riep Hayeman. "Knof in de pot ! We hebben het gevonden !"
Maar Pienterling luisterde al niet meer. Hij zat achter zijn lessenaar en vulde met grote snelheid een geel velletje.

lang hebben we met die woekerende lautbaumpjes gezeten. Een beloning is hier beslist op zijn plaats. En ik heb het gevoel dat we met verhogingsstapjes niet meer toekomen. Nee, ik geloof dat er alle aanleiding is om je in de kloosterleiding op te nemen. Wat zou je zeggen van de positie van abt-junct? Je hebt er het figuur voor: een pittig ventje."

"Verdomd leuk, zeg", sprak Hayeman opgetogen. Meteen betrok zijn gezicht. "Maar hoe moet het dan met de wobbezucht? Daar ben ik tenslotte voor gekomen."

Abt Hollewei knikte goedkeurend. "Die magnetische bobbels was ik niet vergeten. Ga er rustig mee verder. Als je maar één taak voorlopig van me over neemt: de donderdagochtendmis. Die wordt me te zwaar."

Hayeman had zich meer zorgen om de wobbezucht gemaakt dan nodig was. Reeds van verre straalde Pienterling hem tegemoet.

"Ik heb weer wat uitgevonden ! De wobbezucht."

"Leuk zeg", zei Hayeman, die nog nauwelijks was bekomen van de verheugende mededeling die de abt hem had gedaan.

"Wat zei je eigenlijk ?"

"De wobbezucht natuurlijk. Het was een koud kunstje. Wat goed is voor het één, is goed voor het ander. Ik heb je druilerige plantjes ook maar eens in het drabvat gestopt. En kijk nou eens !"

"Verrek !" mompelde Hayeman. "Is dat werkelijk een wobbelijder geweest ?"

"Kijk maar", sprak de ander goedgehumtst. Hij griste een plantje

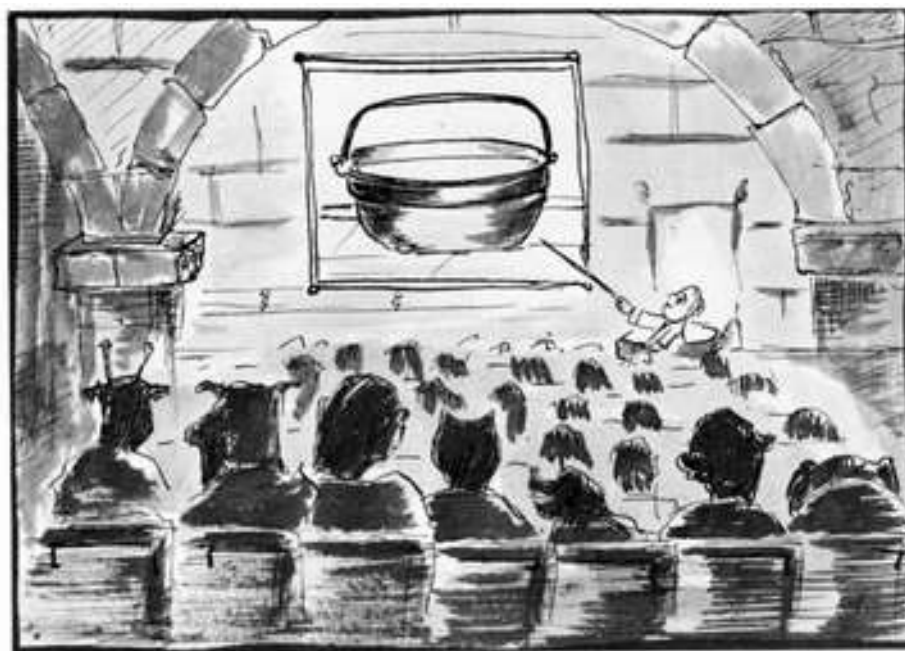
van de vensterbank en onderwierp het aan een korte dompeling in het akelig riekende vocht. Het knapte er zienderogen van op. De uitstulpsels verschrompelden en een prachtige, heldergroene kleur overtoog de bladeren.

"Het zijn de elektronen", sprak Hayeman verbaasd.

"Ze keren terug naar de grondtoestand. We hebben een antimagnetische soep gebrouwen."

En daarna stond hem niets anders te doen dan met zijn goede vriend Pienterling een rondedans te maken door het vertrek onder het zingen van de toepasselijke woorden:

De wobbezucht, de wobbezucht
slaat voor ons op de vlucht.

In de vroege donderdagochtend had zich het grootste deel van de broeders reeds in de kapel verzameld, hetzij om nog een laatste oogje dicht te drukken, hetzij om de geest te verrijken met stichtelijke taal. Toen Hayeman de kansel beklom, slopen nog enkele verlate gestalten binnen, de deur schuw achter zich dicht trekkend.

"Bevriende medebroeders !" sprak de abt-junct. "Ik wil u op deze dag onderhouden over de antimagnetische vloeistof die zowel de lautbaum als de wobbezucht heeft bedwongen. Mag ik het eerste plaatje ?"

Op een groot scherm verscheen nu de afbeelding van een omvangrijke pot, die het oplettende lezertje niet onbekend zal zijn. Men kon er een borrelende groene massa in waarnemen. Door de duisternis ontging het de spreker dat er een algemene opwinding in de bidbanken ontstond. Menige broeder likte zich de lippen en ondanks het

vroege uur, hoorde men een aanzwellend geknor van magen. Hier deed zich een pijnlijk misverstand voor "Erwtensoepe !" fluisterde een monnik, die de naam Zwilde Hikstra droeg.

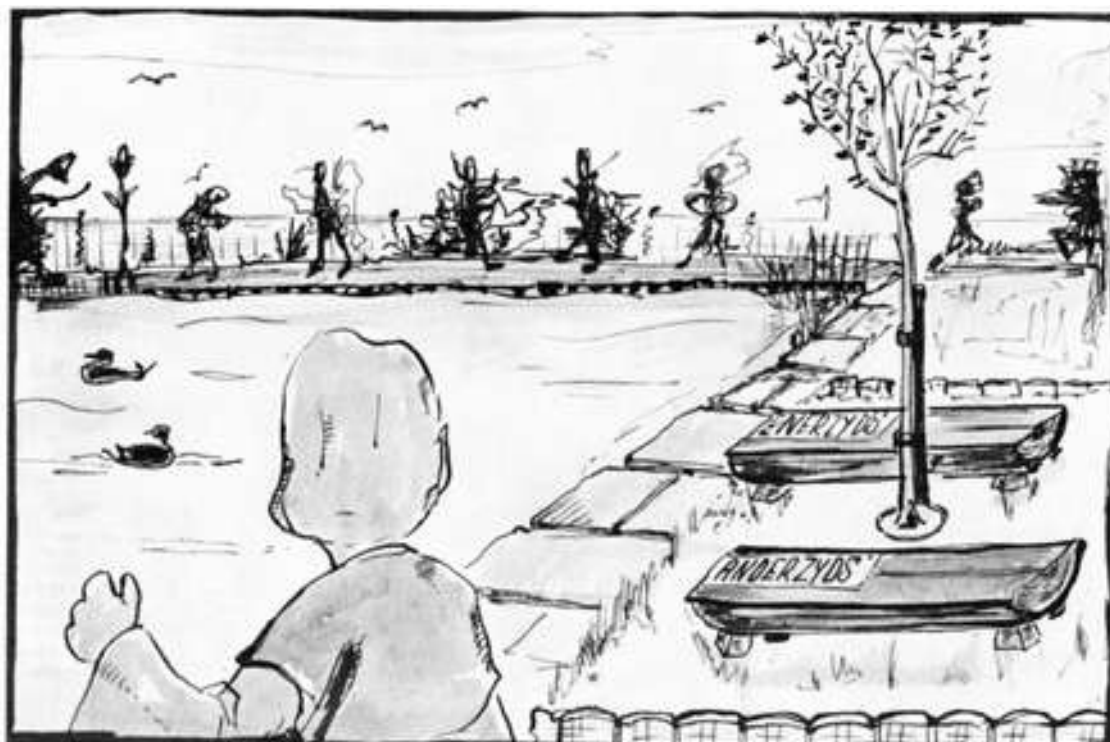
"Voorlopig is de verklaring voor deze verheugende verschijnselen nog ver te zoeken", klonk het inmiddels van de kansel. "Daarom tekenen we er maar een bandenplaatje van."

En Hayeman spoedde zich naar een bord waarop hij enige horizontale strepen en verticale pijlen trok. Tevreden wreef hij zich in de handen. "Zijn er nog vragen ?"

Zwilde Hikstra sprong op. "Wat gebeurt er als men de temperatuur verhoogt ?"

"Dan bestaat er gevaar voor aanbranden."

"Dat zou inderdaad zonde zijn !" riep de vragensteller verschrikt.

Tussen de middag maakte Haye graag een ommetje rond de vijver die in de kloostertuin was gelegen. De andere broeders zaten zich dan nog tegoed te doen aan de calorierijke spijzen die in de refter werden verstrekt. Hayeman had daar nooit aan kunnen wennen. In plaats daarvan genoot hij liever van het getwinkeler van de vogels en van het frisse aanzien van het plantaardig gewas. Daarbij bevingen hem gewoonlijk weemoedige gedachten aan de ziel-togende plantjes van Walgen en Beven, die zo leden onder ziekte en getij. Maar nu was alles anders. De wobbezucht was bedwongen, spoedig zou hij terugkeren, vol zegen voor het plantenrijk. Van mooie gedachten vervuld stapte hij verder. De donderdagochtend mis was duidelijk aangeslagen. Sommige toehoorders hadden zelfs

gevraagd om een bezichtiging van de proefopstelling. Die zou na de maaltijd plaatsvinden. Hij mocht wel opschieten.

Juist had hij de vijver gerond en wilde hij koers zetten naar het klooster, toen hij enig gerucht vernam. Uit de tegenovergestelde richting naderde een aantal merkwaardige gestalten. Ze leken wel wat op monniken, maar waren groen uitgeslagen. Vaag zag men nog wat bekende trekken, maar die verdwenen al spoedig onder het zich snel ontwikkelende gebladerte. Enkele exemplaren wisten het nog tot de oever van de vijver te brengen, waar ze definitief wortel schoten.

Een akelig vermoeden beving Hayeman. Hij spoedde zich het klooster in.

Hij trof Pienterling in betreurenswaardigstemming naast het drabvat aan.
 "Barre ellende", mompelde de vorser verslagen.
 "Wat is er in 's hemelsnaam gebeurd?"
 "Ze hebben alles opgedronken. Ze hadden nog honger."
 Verbaasd keek Hayeman in de pot. Hij kon de bodem zien.
 "Opgedronken?" vroeg hij ongelovig.
 "Ze dachten dat het erwtensoep was. Het smaakte blijkbaar heerlijk. Ha, lekker knoflook, heeft broeder Zwidde nog geroepen. Het waren zijn laatste woorden."

Hayeman knikte langzaam. "Dat verklaart alles." Hij wees naar buiten. Samen met Pienterling bekeek hij het fraaie woud dat rond de vijver was verzezen.
 "Zwidde Hikstra staat nu te ruisen in de wind."
 Pienterling hield de adem in. "Zijn ze...hebben ze...", bracht hij tenslotte uit.
 "Precies!" verklaarde Hayeman. "Ze zijn uitgelopen en hebben wortel geschoten. Het is een sterk drab dat we bereid hebben. Het maakt niet alleen planten groen, maar ook monniken!"

De volgende dag werd er op het grasveld voor het klooster een eenvoudige afscheidsmaaltijd gehouden. Hiervoor mocht bij uitzondering ook Korneeltje het terrein betreden. Terwijl een minderbroeder de spijsen opdiende, hield abt Hollewei een korte toespraak. "Het is de straf voor hun winderigheid", verklaarde hij. "Hun vraatzucht was te groot." Dorknoper sloot zich hierbij aan. "Ze hebben zich niet aan de veiligheidsvoorschriften gehouden." "Het ga je goed", hernam de abt hartelijk. "Je hebt mooi werk verricht, we zullen je missen. Je opdracht is vervuld. De dubbelzaadlobbigen en de naaktbloeiers wachten op je."

Hij schudde de scheidende abt-junct en zijn gezellin warm de hand. Hayeman wierp met een ferme zwaai zijn bundeltje over de schouder. Het vervulde hem met vreugde dat het gewas dat hij vervoerde niet langer gekweld werd door bobbels en grauweheid. Maar tegelijk viel het hem moeilijk hier, waar hij zoveel vrienden had gevonden, weg te gaan. Geroerd schudde hij het groepje de hand. Veel broeders waren er trouwens niet meer over gebleven sinds het incident met de antimagnetische soep. Pienterling was de laatste die aan de beurt kwam. "Bedankt !" sprak Hayeman. "Zonder jouw gele vellen hadden we het recept van de drab nooit terug gevonden." Toen draaide hij zich om en ging samen met zijn Korneeltje met fikse pas zijn nieuwe toekomst tegemoet.

